

უღირს მემკვიდრედ ცნობა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით (აგრეთვე რამდენიმე შენიშვნა კანონის განმარტების მეთოდთან დაკავშირებით)

ჰაინც ბიოლინგი*

დღესდღეობით საქართველოში სხვადასხვა სახის სასამართლო წარმოებაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს უღირს მემკვიდრედ ცნობასა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევასთან, ასევე სხვა მსგავსი ღონისძიების პროცესუალურ განხორციელებასთან დაკავშირებული საკითხები. ქვემოთ მოკლედაა განხილული ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებული ზოგიერთი არსებითი საკითხი.

1. ერთმანეთისაგან უნდა გაიმიჯნოს უღირს მემკვიდრედ ცნობა (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (სსკ) 1310-ე-1318-ე მუხლები) და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა (სსკ-ის 1381-ე-1382-ე მუხლები). მიუხედავად იმისა, რომ სსკ-ის 1381-ე I მუხლში კეთდება მითითება სსკ-ის 1310-ე მუხლზე, ორივე სამართლებრივ საკითხზე ვრცელდება განსხვავებული წესები და მექანიზმები.

2. ამ ორი შემადგენლობისათვის საერთოა ის, რომ ძირითადი ნორმა, კერძოდ სსკ-ის 1310-ე მუხლი, არასრულყოფილად და გაუგებრდაა ჩამოყალიბებული, ვინაიდან ის განსაზღვრავს უღირს მემკვიდრედ ცნობის ნინაპირობებს, რომელნიც, სსკ-ის 1381-ე I მუხლის თანახმად, ვრცელდება ასევე სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევის შემთხვევებზეც. მაგალითისათვის, კანონი ცალკე არ აწესრიგებს შემთხვევებს, როდესაც კანონით ან ანდერძით მემკვიდრე მემკვიდრეობის ფაქტის დადგომას იწვევს მამკვიდრებლის სიცოცხლის ხელყოფისა ან აღნიშნულის მცდელობის გზით. ამ უკანასკნელ შემთხვევას თან სდევს მნიშვნელოვანი პროცესუალური სირთულეები, რასაც შემდგომში შევეხებით.

ქართული სასამართლო პრაქტიკის შესაბამისად, ნათელი ხდება სრული თანხმობის არსებობა იმასთან დაკავშირებით, რომ პირს, რომელმაც განზრახ მოკლა მამკვიდრებელი, უფლება არა აქვს ისარგებლოს აღნიშნული შემთხვევის შედეგად წარმოშობილი ანდერძითა თუ კანონით მემკვიდრეობით. აქ ანალოგიით (სსკ-ის მე-5 მუხლი) უნდა დავეყრდნოთ სსკ-ის 98-ე II მუხლს, რომლის თანახმადაც, „თუ პირობის დადგომას არაკეთილსინდისიერად შეუწყო ხელი მხარემ, რომლისთვისაც პირობის დადგომა ხელსაყრელია, პირობა დამდგარად არ ჩაითვლება“. ეს ნორმა, თავის მხრივ, გახლავთ კეთილსინდისიერების ზოგადი პრინციპის გამოხატულება, რომელიც ვრცელდება მთელ სამოქალაქო სამართალზე და ჩამოყალიბებულია სსკ-ის 361-ე II მუხლში. ამ ნორმით იკრძალება, მაგალითად, საკუთარი მართლსაწინააღმდეგო ქმედებიდან უშუალო სამართლებრივი სარგებლის მიღება. აქ საქმე ეხება რომის სამართლის პრინციპს *exceptio doli specialis*, რომელსაც ანგლოამერიკულ სამართალში ეფუძნება *unclean hands*-ის (არასუფთა ხელები) შეცილება.¹

განმარტების მეთოდიკიდან გამომდინარე, ამ შედეგს ვაღწევთ ასევე ე.წ. „მითუმეტეს დასკვნის“ სახითაც, ანუ *argumentation a fortiori*: თუკი სამართლებრივი შედეგი ვრცელდება კანონით მოწესრიგებულ უფრო მსუბუქ „ა“ შემადგენლობაზე, მაშინ ის, მით

* ბრემენის მიწის სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარე.

¹ შეად. *Palandt/Heinrichs*, BGB, 2003, 63. Auflage, § 242 BGB, RdNr. 42-45.

სტატიკა

უმეტეს, უნდა გავრცელდეს კანონით მოუწესრიგებელ, საქმის უფრო მძიმე „ბ“ შემადგენლობაზე, რომელზეც კანონის კონკრეტული მიზანი უფრო დიდი მასშტაბით ვრცელდება.²

წინამდებარე შემთხვევასთან დაკავშირებით: თუ, სსკ-ის 1310-ე მუხლის თანახმად, უკვე მამკვიდრებლის ნების თავისუფლებაზე არაკეთილსინდისიერ ზეგავლენასა და ანდერძი გამოხატული უკანასკნელი ნების დარღვევას მოქმედი პირის უღირს მემკვიდრედ ცნობამდე მივყავართ, იგივე, მითუმეტეს, უნდა გავრცელდეს იმ შემთხვევაზე, როდესაც მემკვიდრე მოკლავს მამკვიდრებელს, ვინაიდან აქ საქმე ეხება ბევრად უფრო მძიმე შემადგენლობას.

ამგვარადვე უნდა დაკვალიფიცირდეს ზემოთ აღნიშნული შემადგენლობის მსგავსი სიმძიმის ქმედებები, რომელებიც მიმართულია მამკვიდრებლისა და მისი ოჯახის წევრების წინააღმდეგ.

3. ქართულ სასამართლოებში ერთგვარი თანხმობის მიუხედავად სადავო რჩება საკითხი, თუ ვინ და რა სახით უნდა დააყენოს დამნაშავეს უღირს მემკვიდრედ ცნობის საკითხი. კონკრეტულად კი, სადავო საკითხი – უფლებამოსილია თუ არა მამკვიდრებელი, ჯერ კიდევ სიცოცხლეში აღძრას აღნიშნული სარჩელი.

დამთავრებული დანაშაულის (მკვლელობის) შემთხვევაში ეს პრობლემა, ბუნებრივია, აღარ დგება. აქ სსკ-ის 1310-ე (2) მუხლისა და 1312-ე მუხლის თანახმად, მოსარჩელე შეიძლება იყოს მხოლოდ ის პირი, რომლისთვისაც უღირსი მემკვიდრისათვის მემკვიდრეობის უფლების ჩამორთმევა განსაზღვრულ, უპირატეს,³ ქონებრივ შედეგებს იწვევს.

სამართალწარმოების თვალსაზრისით სირთულეს ქმნის შემთხვევა, როდესაც მამკვიდრებელი მკვლელობის მცდელობის მიუხედავად ცოცხალი დარჩება, ან თუკი საქმე ეხებოდა სხვა მძიმე შემადგენლობას, რომელიც საფრთხეს უქმნიდა არა მამკვიდრებლის, არამედ მისი ოჯახის წევრის სიცოცხლეს, ან სხვა სიკეთეს, რაც ზემოთ (კერძოდ, წინამდებარე სტატიის მე-2 პუნქტში) მოყვანილი პრინციპების გათვალისწინებით შეიძლება შეფასდეს როგორც მძიმე ქმედება.

ქართველი მოსამართლეები ნაწილობრივ ემხრობიან მოსაზრებას, რომ მსგავს შემთხვევებში თვით მამკვიდრებელს (სსკ-ის 1310-ე (2) მუხლის თანახმად) უნდა ჰქონდეს უფლება, აღძრას აღიარებითი სარჩელი (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლის შესაბამისად). ისინი ნაწილობრივ მიუთითებენ სსკ-ის 1381-ე მუხლზე, რომლის მე-2 და მე-3 ნაწილებიდან ცალსახად გამომდინარეობს მამკვიდრებლის უფლება, აღძრას სარჩელი სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევის თაობაზე. ეს ნორმები გამოყენებულ უნდა იქნენ ანალოგიით, რამეთუ დაუშვებელია, რომ მამკვიდრებელს შეეძლოს უღირსი მემკვიდრი-სათვის სასამართლო წესით სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა (სსკ-ის 1381-ე, 1371-ე მუხლები), მაგრამ არა მემკვიდრეობის უფლებისა.⁴ არსებობს ასევე მოსაზრებაც, რომ სავალდებულო წილის მიღების უფლების სასამართლო წესით ჩამორთმევას ავტომატურად თან სდევს მემკვიდრეობის უფლების დაკარგვაც (სსკ-ის 1381-ე მუხლით).⁵

² არგუმენტაცია მცირედან დიდზე: *argumentum a minore ad maius*. შეად. *Rüthers, Rechtstheorie*, 1999, RdNr. 898 sowie *Palandt/Heinrichs, BGB*, 2003, Einleitung, RdNr. 43.

³ ეს სიტყვა უნდა დაემატოს კანონს. ამასვე მოწმობს *ახვლედიანი*, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი V, 1312-ე მუხლი, 370.

⁴ მეთოდოლოგიურად აქ საქმე ეხება მე-2 სქოლიოში მოყვანილ „მითუმეტეს დასკვნას“, რომელიც ასეთ შემთხვევებში არასწორედ გამოიყენება. ამ თემას შეეხებით წინამდებარე სტატიის „ა“ ქვეპუნქტში.

⁵ ერთი შეხედვით რთული წარმოსადგენია მსგავსი შემადგენლობა, ანუ სავალდებულო წილის მოთხოვნის უფლებისა და მემკვიდრეობის თანხვედრა, ვინაიდან სსკ-ის 1371-ე მუხლის მიხედვით, სავალდებულო წილის მოთხოვნის წარმოშობის წინაპირობას წარმოადგენს კანონით მემკვიდრის ანდერძით მემკვიდრეობიდან გამორიცხვა. თუმცადა ეს როდი წარმოადგენს აუცილებლობას: მაგალითად, სავალდებულო წილის მოთხოვნაზე უფლებამოსილმა პირმა მიიღო ნაკლები წილი, ვიდრე ეს მას ეუთვნოდა კანონით სავალდებულო წილის შესაბამისად. მაგალითი: მამკვიდრებელს ჰყავს ორი

ა) ორივე მოსაზრებას უნდა შევეჩინა აღმდეგო:

მამკვიდრებელს კანონის ნორმების შესაბამისად არა აქვს შესაძლებლობა, თავის სიცოცხლეშივე დააყენოს საკითხი პირის სასამართლოს გზით უღირს მემკვიდრედ ცნობის თაობაზე.⁶ აღნიშნულის საპირისპირო მოსაზრება ეწინააღმდეგება კანონის სიტყვასიტყვით მნიშვნელობას, კანონის სისტემას, კანონის არსს და მიზანს. მსგავსი სარჩელის აღძვრისათვის აუცილებლობაც არ არსებობს.

აა) თვით კანონის სიტყვასიტყვითი მნიშვნელობა ეწინააღმდეგება მამკვიდრებლის მსგავს სარჩელს. სსკ-ის 1312-ე მუხლი განსაზღვრავს იმ პირთა წრეს, რომელებიც უფლებამოსილი არიან აღძვრად შესაბამისი სარჩელი. აღნიშნული წრე შემოიფარგლება მხოლოდ იმ პირებით, „რომლისთვისაც მემკვიდრეობის უფლების ჩამორთმევა უღირსი მემკვიდრისათვის განსაზღვრულ ქონებრივ შედეგებს იწვევს“. მათ რიცხვს არ განეკუთვნება მამკვიდრებელი, რომლის სიცოცხლეშიც პირის უღირს მემკვიდრედ ცნობას, როგორც წესი, არ ექნებოდა ქონებრივი შედეგი. მამკვიდრებელი შეუზღუდავია მის დისპოზიციურ თავისუფლებაში და ამდენად, იგი მსგავს სასამართლო გადაწყვეტილებაზე არ არის დამოკიდებული ან მისით შეზღუდული. აღნიშნულს ადასტურებს სსკ-ის 1313-ე მუხლით გათვალისწინებული უღირსი მემკვიდრისათვის პატიების შესაძლებლობაც, რომელიც ძალაში რჩება სასამართლოს მიერ უღირს მემკვიდრედ ცნობის შემთხვევაშიც კი.

ყოველივე ამას შეესაბამება ის გარემოებაც, რომ სსკ-ის 1317-ე მუხლი სარჩელის აღძვრისათვის სამკვიდროს გახსნის მომენტიდან ხუთწლიან ვადას ითვალისწინებს, რაც თავისთავად გულისხმობს მამკვიდრებლის გარდაცვალებას, როგორც სარჩელის აღძვრის აუცილებელ წინაპირობას.

ბბ) შესაბამისად, კანონმდებელმა აშკარად გამოიხატა შექმნა სსკ-ის 1381-ე მუხლისაგან განსხვავებული ნორმა, რომლის მე-2 და მე-3 ნაწილში გათვალისწინებულია მამკვიდრებლის მიერ სარჩელის აღძვრის უფლება. კანონმდებლის შეგნებული გადაწყვეტილება გამოიწვევს ნორმის ანალოგიით გამოყენებას კანონით მოუწესრიგებელ შემთხვევაზე, რადგან სახეზე არ გვაქვს ანალოგიის გამოყენების ერთ-ერთი წინაპირობა, კერძოდ გამორჩენილი ხარვეზი. ის ფაქტი, რომ კონკრეტული „ა“ გარემოება და კანონით მოწესრიგებული „ბ“ შემთხვევა ერთმანეთის მსგავსად შეგნებულად არ მოწესრიგდა, თავისთავად გამოიწვევს ანალოგიის გამოყენების შესაძლებლობას. სრულიად საპირისპიროდ, კანონმდებელი აქ უშვებს მხოლოდ ე.წ. უკუდასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას – *argumentatio e contratio an argumentum e silentio*. თავისი დუმილით კანონმდებელი ცალსახად აცხადებს, რომ კანონით მოუწესრიგებელი შემთხვევა არ უნდა გადაწყდეს კანონით ცალსახად მოწესრიგებული შემთხვევის მსგავსად.⁷

აღნიშნულ შემთხვევაში ეხება თუ არა საქმე კანონმდებლის შეგნებულ გადაწყვეტილებას ან გამორჩენილ ხარვეზს, შესაბამისად, მოცემულ შემთხვევაში დასაშვებია თუ არა კანონის ანალოგიის გამოყენება, იქმნება თუ არა უკუდასკვნის გაკეთების აუცილებლობა, შესაძლებელია დადგინდეს მხოლოდ ნორმის აზრისა და მიზნის გამოკვლევის შედეგად. საქმე ეხება ე.წ. ტელეოლოგიურ განმარტებას.⁸ ნორმის მიზანზე ორიენტირებულ ამ განმარტებას

შვილი. ის ერთ შვილს უანდერძებს 1/10-ს, ხოლო მეორეს – 9/10-ს. სსკ-ის 1371-ე მუხლის თანახმად, პირველი შვილის სავალდებულო წილი შეადგენს 1/4-ს, ხოლო სსკ-ის 1379-ე მუხლის შესაბამისად, მას აქვს უფლება, მოითხოვოს ანდერძით გათვალისწინებული წილის შევსება 1/4-ით სავალდებულო წილის ოდენობის შესაბამისად.

⁶ იხ., აგრეთვე, ახვლედიანი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, ნიგნი V, 1381-ე მუხლი, 435, სადაც მითითებულია, რომ ეს შესაძლებლობა სავალდებულო წილთან მიმართებაში არსებობს მემკვიდრეობის უფლებისაგან განსხვავებით.

⁷ შეად. Rütters, Rechtstheorie, 1999, RdNr. 899.

⁸ შეად. Rütters, Rechtstheorie, 1999, RdNr. 900-901.

შემდეგ შედეგად მიყვარს: მაშინ, როცა მამკვიდრებელს სავალდებულო წილის მიღების უფლებასთან დაკავშირებით კანონისმიერი სავალდებულო წილის მოთხოვნის უფლების ჩამორთმევა მხოლოდ სასამართლო გადაწყვეტილებით შეუძლია, მემკვიდრეობის უფლებასთან დაკავშირებით სასამართლო ჩარევას არ საჭიროებს. მას შეუძლია, კანონით მემკვიდრეს მემკვიდრეობის უფლება ჩამოართვას ანდერძის საშუალებით, ხოლო ანდერძით მემკვიდრეს – ანდერძში შესაბამისი ცვლილების საფუძველზე.

ამიტომ ზედმეტია ამ შემთხვევაში (აღიარებითი) სარჩელის აღძვრა. ამისათვის არც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართლებრივი ინტერესი არ არსებობს. მსგავს სარჩელზე უარი უნდა ითქვას, ვინაიდან ის არ აკმაყოფილებს დასაშვებობის პირობებს. სამოტივაციო ნაწილში სასამართლოს შეუძლია და მან უნდა მიუთითოს კიდევაც, რომ მამკვიდრებელს თავისი უკანასკნელი ნების განხორციელებისათვის გააჩნია უფრო მარტივი გზა. სასამართლოში სარჩელის აღძვრა, სსკ-ის 1312-ე და 1310-ე (2) მუხლები შესაბამისად, შეუძლიათ მხოლოდ პირებს, რომლებიც მემკვიდრის უღირსად ცნობის შედეგად სარგებელს მიიღებენ. როგორც წესი, აქ საქმე ეხება თანამემკვიდრეებს, რომელთა სამკვიდრო წილიც იმატებს უღირსი მემკვიდრის არსებობის შემთხვევაში, ან პირებს, რომელთა მემკვიდრეობითი რიგითობაც შესაბამისად სასამართლო გადაწყვეტილებით წინ წაინეწვს. მათ არა აქვთ სხვა შესაძლებლობა, განხორციელონ მამკვიდრებლის ნება ან გამორიცხონ უღირსი მემკვიდრე მემკვიდრეობიდან, გარდა იმისა, რომ შეიტანონ აღიარებითი სარჩელი სასამართლოში.

ბ) შუალედური შედეგი: სსკ-ის 1381-ე, 1310-ე და 1312-ე მუხლებს საფუძველად უდევს ერთი და იგივე პროცესუალური პრინციპი: სარჩელის აღძვრა უღირს მემკვიდრედ ცნობასა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევასთან დაკავშირებით მიზანშეწონილია მხოლოდ აუცილებლობის შემთხვევაში. აღნიშნული არ ვრცელდება მამკვიდრებლის მიერ კანონით მემკვიდრისათვის მემკვიდრეობის უფლების ჩამორთმევაზე, ვინაიდან ეს შეიძლება განხორციელდეს შესაბამისი საანდერძო განკარგულებითაც. სსკ-ის 1310-ე მუხლით მას სარჩელის აღძვრის უფლება არ გააჩნია. სსკ-ის 1381-ე (2) მუხლის თანახმად, მას შეუძლია აღძვრას სარჩელი მხოლოდ სავალდებულო წილის მოთხოვნის უფლების ჩამორთმევასთან დაკავშირებით.⁹

4. თუმცა წინამდებარე დასკვნა ჯერ კიდევ არ პასუხობს უღირს მემკვიდრედ აღიარებასა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევასთან დაკავშირებულ ყველა სადავო საკითხს, ამიტომ ზოგიერთ მათგანს მოკლედ შევეხებით:

ა) მამკვიდრებლის მიერ სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევის (სსკ-ის 1381-ე II-III მუხლით) შედეგს ავტომატურად არ წარმოადგენს სსკ-ის 1310-ე მუხლით მემკვიდრეობის უფლების დაკარგვა. ჩვენ ზემოთ შევხებით ანდერძით მემკვიდრეობის და სავალდებულო წილის მოთხოვნის უფლების დამთხვევის შემთხვევებს.¹⁰ მიუხედავად კანონის განსხვავებული სისტემისა სავალდებულო წილის მოთხოვნის უფლებისა და მემკვიდრეობის

⁹ აქაც არაა კანონის ნორმა იმპერატიული მამკვიდრებლის სასარგებლოდ: გერმანული სამართლით, მამკვიდრებელს სარჩელის აღძვრის უფლება არა აქვს არც მემკვიდრის უღირს მემკვიდრედ ცნობისა და არც სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევის მიზნით. შესაბამისი უფლება აქვთ მხოლოდ გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის §§ 2341-ე და 2345-ე გათვალისწინებულ პირებს, მსგავსად სსკ-ის 1312-ე მუხლისა, ანუ მათ, ვინც შესაბამისი სასამართლო გადაწყვეტილებით სარგებელს მიიღებს. როგორც წესი, გამორიცხულია მამკვიდრებლის სიცოცხლეში აღიარებითი სარჩელის აღძვრა (*Palandt/Edenhofer, BGB, 2003, § 2340 BGB, RdNr. 1*).

¹⁰ შეად. მე-5 სქოლიოს. როგორც წესი, სავალდებულო წილის მიღებაზე უფლებამოსილი პირი არ ფლობს ანდერძით მემკვიდრეობით უფლებას, ვინაიდან გამორიცხულია მემკვიდრეობიდან. ასე რომ, უმეტესად არ დგება საკითხი, მოიცავს თუ არა ეს გადაწყვეტილება ასევე მემკვიდრეობით უფლებასაც (სსკ-ის 1381-ე მუხლით). ამის სანაწილდემოდ, წარმოუდგენელია სავალდებულო წილის მიღების მოთხოვნისა და კანონით მემკვიდრეობის უფლების დამთხვევა. სსკ-ის 1371-ე მუხლის მიხედვით, სავალდებულო წილის მიღების უფლების წარმოშობის წინაპირობას წარმოადგენს კანონით მემკვიდრისათვის მემკვიდრეობის უფლების ანდერძით მთლიანი ან ნაწილობრივი ჩამორთმევა.

სტატია 30

უფლების მიმართ, სავალდებულო წილის ჩამორთმევა მაინც უცვლელად ტოვებს მემკვიდრეობის შესაძლო უფლებას.¹¹ მამკვიდრებელს შეუძლია პირს ჩამოართვას მემკვიდრეობის უფლება მხოლოდ ანდერძის შეცვლის გზით.

ბ) თუ ის ხელიდან გაუშვებს ამ შესაძლებლობას, მაშინ მხოლოდ სსკ-ის 1312-ე მუხლში განსაზღვრულ პირთა წრე რჩება უფლებამოსილი, გაატაროს სსკ-ის 1310-ე (2) მუხლით გათვალისწინებული ღონისძიებები და პირი სასამართლო წესით ცნონ უღირს მემკვიდრედ. ამასთან, გასათვალისწინებელია 1313-ე მუხლის სამართლებრივი შეფასება: ამ დებულებით გამორიცხულია უღირს მემკვიდრედ ცნობა, თუკი მამკვიდრებელი აპატიებს მემკვიდრეს და მის ამ გადაწყვეტილებას მკაფიოდ გამოხატავს ანდერძში. აქ იგულისხმება ისეთი შემთხვევებიც, როცა მამკვიდრებელი, რომელმაც იცის მემკვიდრის საქციელის შესახებ, უცვლელად დატოვებს თავის მიერ უკვე შედგენილ ანდერძს მემკვიდრის სასარგებლოდ და მას მხოლოდ სავალდებულო წილს ჩამოართმევს. მსგავსი შემთხვევები შესაძლებელია, მაგალითად, როდესაც ანდერძით გათვალისწინებული სამკვიდრო შედარებით მცირეა, ხოლო სავალდებულო წილი – შედარებით დიდი.¹² აქ შეიძლება გვექონდეს ისეთი შემთხვევა, როდესაც მამკვიდრებელი, მემკვიდრის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, უარს ამბობს მემკვიდრისთვის სავალდებულო წილის ჩამორთმევასთან ერთად მისთვის გათვალისწინებული შედარებით მცირე სამკვიდროს ჩამორთმევაზე. ეს გადაწყვეტილება, სსკ-ის 1313-ე მუხლის შესაბამისად, სავალდებულოა სსკ-ის 1312-ე მუხლში ჩამოთვლილ პირთათვის.

გ) და ბოლოს, მეორე მხრივ, სსკ-ის 1381-ე მუხლი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ანალოგიით, თუ მამკვიდრებელი სავალდებულო წილის მიღებაზე უფლებამოსილი პირის მხრიდან ხელყოფის მსხვერპლი გახდება, როგორც ეს მოცემულია წინამდებარე ნაშრომის მე-2 პუნქტში. აქ სსკ-ის 1312-ე მუხლით უფლებამოსილ პირებს ეძლევათ არა მხოლოდ შესაძლებლობა, 1310-ე მუხლით ანალოგიით უღირს მემკვიდრედ ცნონ პირი, არამედ სსკ-ის 1381-ე მუხლის ანალოგიით უფლებამოსილნი უნდა იყვნენ, განახორციელონ სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა სასამართლო წესით.¹³ სსკ-ის 1317-ე მუხლში მოცემული ვადა შესაბამისად უნდა იქნეს გათვალისწინებული.

5. შედეგი: უღირს მემკვიდრედ ცნობა და სავალდებულო წილის მიღების უფლების ჩამორთმევა ემყარება განსხვავებულ წესებს და, კანონის სისტემიდან გამომდინარე, მკაცრად უნდა გაიმიჯნოს ერთმანეთისაგან. ცალკეული მუხლების მეორე სახის ურთიერთობის მიმართ გამოყენება შესაძლებელია ანალოგიით, მაგრამ თითოეულ შემთხვევაში უნდა ხდებოდეს ნორმის მიზნის მკაცრად მეთოდური შემოწმება, მისი გამოყენების აუცილებელი პირობებისა და სამართლებრივი შედეგების კუთხით, მათ შეფარდებას სიფრთხილით უნდა მოვეციკოთ.

¹¹ შეად. ზემოთ, 3ა-ს.

¹² შეად. მსგავს შემთხვევასთან დაკავშირებით მე-5 სქოლიოსაც.

¹³ იხ., აგრეთვე, ახვლედიანი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი V, 1381-ე მუხლი, 436.